

»SLOVENE« valja
po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 240.—
za pol leta K 120.—
za štiri leta K 60.—
za en mesec K 20.—
Za inozemstvo odelo in K 1/2.—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 40.—
za inozemstvo K 55.—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna petlvrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat po K 6.—
poslana itd. po K 9.—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.—
Izhaja vsak dan izvenredno ponedeljka in dneva po prazniku ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran. ljubljanske št. 850 za naročnike in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Impozantna manifestacija orlovske misli.

Proslava desetletnice šentpeterskega »Orla« v Ljubljani je zbrala v nedeljo v Ljubljani impozantno četo »Orlov« in »Orlice« in prijatelje orlovske organizacije. Slavnosti, ki so se vršile povodom te desetletnice v soboto in nedeljo, so se razvile v naravnost prekrasno manifestacijo orlovske misli. Nihče ni mogel slutiti, kako se je v tej kratki dobi let razvila orlovska organizacija in da je dosegla tako visoko stopnjo organizacijske popolnosti. Desetletnica šentpeterskega »Orla« je to pokazala in ljubljansko občinstvo je dokazalo, da zna orlovski polet naše mladine tudi ceniti, kakor zasluži. »Orle« in »Orlice« je občinstvo s takim navdušenjem pozdravljalo, da se je videlo: Orlovska misel je prevzela narod, da tvori pri nas danes orlovska organizacija bistven in važen del organizacije krščansko mislečega ljudstva.

Sobota.

Že v soboto je prispelo v Ljubljano mnogo gostov iz vseh delov Slovenije in Hrvatske, da skupno z vrlimi šentpeterskimi proslava desetletnice obstoja, desetletnico neumornega dela in da s ponosom gledajo na uspeh. Ob 8. uri zvečer se je pred ljudskim domom zbrala nebrojna množica ljudi, ki je radostno pozdravljala zbirajoče se Orle, Orlice, naraščaj in zastopnike krščanskih organizacij. Vsi ti so se razvrstili v dolg sprevod, ki se je v spremetvu godbe Zveze jugoslovanskih železničarjev in Salezijanske godbe pričel okrog 9. ure pomikati čez Krekov, Mestni in Marijin trg, po Miklošičevi ulici in Vidovdanski cesti, preko trga Tabor na Hrvatski trg. Vse ulice, koder se je pomikal sprevod, so bile polne občinstva, ki je veselo pozdravljalo vrle bojevnike krščanske ideje. Večina poslopj je bila okrašena z zastavami in cvetjem, najlepši pa je bil Hrvatski trg, ki je bil ves v slovenskih zastavah, katerih belo-modro-rdeča trobojnica je odsevala v bajni luči umetnega ognja in raznobarnih raketa. Tu se je ustavil sprevod, ki je priredil ustanoviteljem in predsedniku O. Z. prisrčno podoknico. Godbi sta igrali več lepih komadov, navzoče občinstvo, ki se ga je nabralo več tisoč, pa je vrle moče navdušeno pozdravljalo z neprestanimi: »Bog Vas živi! Bog Vas živi!« Ganjeni od radosti so se zahvalili s kratkimi in vzpodbudnimi govori brat Tomažič, ki tudi sam praznuje 10letnico predsedstva temu odseku, šentpeterski župnik g. Petrič in predsednik

O. Z. brat Pirc, na kar je odšel sprevod nazaj pred ljudski dom, kjer so se Orlice, Orli in drugi mirno razšli, ne meneč se za izzivanja plačanih elementov, ki so pod okriljem teme žvižgali v skritih kotih.

Nedelja.

Že sobotni obhod po mestu je bil prava manifestacija krščanske mladine, še impozantnejši pa je bil v nedeljo zjutraj. Pred Medijatovo hišo se je razvrstil veličasten sprevod. Nad 1500 Orlov, Orlic, ženskega in moškega naraščaja, zastopnikov krščanskih organizacij z okrog 30 zastavami, nad 200 deklet, žena in mož v pestrih narodnih nošah, je tvorilo dolg sprevod, kateremu na čelu je jahalo 42 Orlov s fanfaro. Ob zvokih dveh godb je korakala ta množica krepkih in ponosnih katoliških mladeničev in deklet, mož in žena po Dunajski cesti, Prešernovi ulici, čez Marijin trg v šentpetersko župno cerkev. Tu se je vršila slovesna sv. maša. Univ. profesor g. dr. Rožman je imel lepo propoved, katere glavna misel je bila ta, da je prav, če se v veseljem oziramo na boje in zmagaje v preteklosti; glavno pa nam mora biti bodočnost in cilj, ki smo si ga zapisali na naš prapor. Stremimo za tem ciljem in s pomočjo Vsemogočnega ga bomo gotovo dosegli. Po sv. maši se je sprevod v istem redu pomikal po Sv. Petra cesti, Škofji ulici, Poljanski cesti, po Krekovem, Mestnem in Marijinem trgu, po Miklošičevi in Sodni ulici na telovadišče, kjer se je vršila vaja, potem pa skupen obed. Pogled na sprevod je bil veličasten in je občinstvo navdalo z navdušenjem.

Nad 3000 ljudi iz Ljubljane in okolice je napolnilo že pred 3. uro popoldne obširno Medijatovo dvorišče, ki je bilo skoraj premajhno. Vsa okna v okolici stoječih poslopj so bila polna občinstva, ko je pričela telovadba, ki je trajala do približno 6. ure. O telovadbi prinesemo itak strokovno poročilo, reči pa moramo že sedaj, da je preciznost izvajanja posameznih telovadnih točk presenetila vsakogar in občinstvo je telovadke in telovadkinje po vsakem nastopu nagradilo z obilim ploskanjem in navdušenimi vzkliki. Nastop obeh naraščajev je vzbudil veliko pozornost, kajti prednašal je vse vaje z izredno sigurnostjo, za kar moramo izreči vadiateljicam in vadiateljem javno zahvalo.

Kmalu po končani telovadbi je pričel padati dež, ki je preprečil, da se ljudski komerz ni mogel vršiti po programu na

vrtu hotela »Union«, pač pa v veliki dvorani, ki je bila nabito polna nad izbornou uspelo prireditvijo radostnih ljudi. Razvila se je prav iskrena in prav ljudska zabava, ki je trajala do 11. ure, ko so odšli bratje Hrvatje, s katerimi se je občinstvo prisrčno poslovilo v nadi, da se čim preje sestane z njimi ob slični priliki v Zagrebu. Na zabavi je govorilo več govornikov: Kaplan Hafner, g. Zugenigo v imenu hrvatskih Orlov, ga. Bedeković v imenu »Hrvatske ženske zveze«, brat Novak v imenu Orlov iz ljutomerskega okraja, Mat Marolt v imenu vrhniškega Orla in g. Bedeković v imenu Orlov, ki se je v izbranih besedah zahvalil za gostoljubnost in prisrčen sprejem.

Vkljub temu, da so nasprotniki napeli vse moči: Priredili so nebroj veselice s plesi in drugimi novostmi v Ljubljani in okolici, da so preprečili, da bi sodelovala godba Dravske divizije itd., je prireditelj izpadla naravnost sijajno. Ona nam je dokaz, da je v organizaciji moč, v delu pa zmagaja. Zato vsi na delo za naše organizacije in bodočnost je naš! Bog živi!

Iz »Irske«.

(Od inozemskega poročevalca.)

Vsa Irska je danes en sam uporniški tabor, v katerem lovi Anglija slepe miši. Vsak Irec je v službi tajno organizirane »irske republike«, vsaka irska hiša je zidana tako, da morejo zarotniki ob nenadnem prihodu angleške straže nevidno uteči iz nje in najti varno zatočišče takoj v sosednji hiši. Le tako je mogoče, da »predsednik republike« De Valera in drugi predstavitelji republikanske stvari in njene armade neprestano izvršujejo svoje posle, ne da bi jih Angleži dobili v pest. Seveda pa ti možje nimajo stalnega bivališča, marveč le nešteto varnih zatočišč. Kdor hoče z njimi govoriti, si mora preje dobiti zaupanje v irskih vstaških krogih, ki mu potem povedo kraj sestanka.

Nedavno je potoval po Irski neki nemški katoliški poročevalec, ki je kot tak iz umljivih razlogov med Irski vžival popolno zaupanje ter dobil dostop do samega predsednika republike de Valera. O tem sestanku poroča med drugim:

Predsednika de Valera sem našel precej starejšega, kakor sem ga bil videl na sliki. Nastopa prijazno, celo skromno, vendar trdno. Na moje vprašanje, pod katerimi pogoji bi se mogla vršiti pogajanja z Anglijo, je predsednik odgovoril:

»Dokler britanska vlada ne prizna Irske za svobodno in samostojno republiko in postopa z njenimi zastopniki kot z zastopniki odvisnega in podrejenega naroda, do-

kler se Anglija zanaša le na svoje čete, je vsako pogajanje odveč.« — »Ali znači naslov »Irska republika« enostavno popolno neodvisnost Irske ali pa le obliko irske ustave?« — De Valera: »Mi se borimo za pravico Irske do popolne samoodločbe. Pri zadnjih volitvah se je irsko ljudstvo nedvomno izreklo za republiko. Ako si bo kdaj želelo druge ustave in druge vladavinske oblike, naj to izvede po svoji svobodni volji.« — »A če bi Anglija ponudila Irski Dominion Homerule, kakor jo imata Kanada ali Nova Zelandija, ali bi tako ponudbo zavrgli?« — De Valera: »Iz dejstva, da se to vprašanje tolikokrat ponavlja, se vidi, kako spretno prikriva Anglija pravo stanje stvari. Bistvo Dominion Homerule je ravno v tem, da so ti dominiji temeljni svobodni in lastne odločbe člani britanske države. Najkonservativnejši angleški državnik, kakor n. pr. Bonar Law, so priznali, da imajo ti dominiji pravico do secesije, ako bi bila ločitev po njihovi sodbi zanje koristna. Zato leži na dlan, da bi Anglija priznala našo pravico do republike, ako bi nam stavila tako ponudbo. Britanski dominiji so dejansko svobodni soigralci britanske države, kar Irska v britanskem sistemu nikoli ni bila. Irska je bila nasilno uvedena vanj in med Anglijo in Irsko ni bilo nikdar prave unije.«

»Kakšna jamstva pa bi bila svobodna Irska pripravljena dati Angliji v pogledu vojaške in strategične varnosti?« De Valera: »Dasi Irska Angliji ne priznava pravice, zahtevati taka jamstva, je vendar pripravljena, obravnavati v tem vprašanju na najdobrotnejši način. Če bi angleški državnik motrili to vprašanje z realnejšega stališča, bi spoznali, da pomeni neodvisna Irska za Anglijo mnogo večjo nacionalno varnost, nego v sedanjem položaju. Nobena formalna jamstva ne morejo biti tako močna kakor pravičen sporazum temeljem vzajemnih interesov. Ako bi kaka tuja velesila ogrožala neodvisnost Anglije, bi bila obenem ogrožena tudi svoboda Irske. Jasno je, da bi v takem slučaju napeli vsa sredstva in vse moči za zmago nad skupnim sovražnikom. Toda Irska bi seveda morala biti dejansko neodvisna, le tako bi imela interes na vzajemni obrambi. Neodvisna Irska pa pozna le enega sovražnika in ima le en interes, da tega sovražnika, ki jo tlači, pobija in vrže. Ako hoče imeti Anglija pošten sporazum, ga lahko ima; ako ne, se bomo upirali proti njej do svojih zadnjih moči.«

»Kako bi neodvisna Irska rešila ulstersko vprašanje?« De Valera: »Vedno smo stali na stališču občanske in verske enakopravnosti vseh. Ako bi imeli svojo svobodo in neodvisnost, bi dali Ulstru in vsakemu drugemu delu Irske, ki bi to že-

Weingartner:

Vaška šola.

Opera v enem dejanju po starojaponski drami »Tarakoya«.

Nenavaden, izbran užitek nam je nudila, kakor morda še nobena opera v Ljubljani. Ne trdim, da bi bilo vse popolno — nedostakov pri pevcih tudi najbolj skrben dirigent in najbolj večje igralski upravnik ne more odpraviti — toda opera sama na sebi in nje uprizoritev pred vsem po orkestralni, scenični, v celoti po igralski in v marsičem tudi po pevski plati je tako nepričakovano dobro učinkovala, da ne smemo molče mimo nje. — Kdo je Weingartner? — Weingartner je v glasbenem svetu znan in slavljen zlasti kot dirigent. Rojen je bil l. 1863. v Zadru, študiral je v Gradcu, glasbo v Lipskem, kjer je zložil svojo prvo opero z imenom »Sakuntala«. Z njo je svojemu skladateljskemu delovanju takorekoč določil smer: iskanje novih potov v orientalski — sploh eksotični glasbi, saj imajo skoro vsa njegova večja dela za predmet orientalsko-romantične zgodbe, n. pr.: Malavika, Genesisus, Orestes, Kajn in Abel, Golgota. Izmed njegovih del smo slišali več pesmi z orkestrom (na Dunaju in v Rimu), pa niso učinkovale. To je bila neka nič kaj močna, mehko oslajena pijača, ki se ni hotela razliti po žilah; preveč je bilo v njih miselnosti, premalo čuvstva, ognja že kar skoro nič. Zato

nas je »Vaška šola« tem bolj presenetila — ostalih njegovih oper nismo imeli prilike slišati, dasi se Sakuntala in Kajn in Abel pogosto imenujeta. — V tej operi stopa Weingartner pred nas tak, kakršnen nam je dobro znan kot dirigent: v vse p o t a n k o s t i gre, nobena pičica mu ni predobna, da bi jo njegov tenki notranji sluh prezrl, nobeno zrnice preneznatno, da bi ga skrbno ne pobral. Poleg tega je njegova kretanja izbrana, lahna, do zadnjega umerjena, nikoli ohlapna, nikoli nemirna, zlasti ne nervozna; če narašča, začne komaj slišno, in ko se je marsikak dirigent že davno prezgodaj prevrnil preko viška in izgubil moč nad samim seboj in orkestrom, ki v divjem kriku strmoglavil v neizogibni prepadi: tedaj je Weingartner še vedno miren, samo njegova postava čim dalje bolj odreveneva, mišice se vedno bolj krčijo, kretanje se le za spoznanje razširijo, orkester pa raste, raste, da gre mraz po mozgu. Pač tudi useka, toda ne kot drvar z nasilnim mahom, ampak kot izkušen operater z ostrim stiletom, da zaskeli, pa da še zakričati ne moreš, samo pri srcu te zazebe, da v bolesti zajechiš; nobene ilhte živčno razbolelega človeka dvajsetega stoletja, ampak kretanja klasične umerjenosti. Če bi dr. Izo Cankar tudi njega obiskal, bi brez dvoma ugotovila dejstvo, da bi Weingartner dal za lepo, estetski dovršeno kretanje vsaj leto življenja.

Cela opera je navzlic glasbenim trdo-

tam (v vsakdanjem zmislu), navzlic vencu nanizanih pestrih, naravnost blestečih disonanc, silno mehka, nežna, polna miline, nepoznanih glasbenih slasti in plemenitega razkošja.¹

Res da absolutno novega ni brzkone nič v Weingartnerjevi glasbi; vse te prvine so bile nasejane že po drugih njivah (pred vsem pri Debussyju in marsikaj pri italijanskih veristih, zlasti pri Pucciniju), toda to in ono, kar je tam vsejano kot sadika in le bolj mimogrede rabljeno, da se zdi kot bi skladatelj boječ prisluskoval, kaj bo, kaj poreko, je tu postavljeno že skoro kot načelo, na široko razpleteno, dosledno izrabljeno: tam marsikaj še slabotne, neobljene sadike, tu presajene rastline, tam drobne, tu se močno razraščajo.

In še ena važna novost je, morda najvažnejša, ki jo je treba posebej omeniti: To delo v svoji celoti znači odpor proti struji, ki se je razvila zlasti med Nemci po Wagnerju. Za to, za kar bi rabili Wagnerjevi epigoni (in Wagner sam) do neizvedljivosti pomnožena trobila s tubami vred, rabi Weingartner recimo visok trepetajoč ton v goslih, spodaj pa par rogov s fagotom ali violo in par redko natresenih to-

¹ Marsikomu bi s tujko: »Delikatna« opera (ali celo: »opéra délicieuse«) morda še več povedal toda dr. Breznik jo je zaznamenal za smrt — naj torej stoji izven poročila — samo pod črto. nov (pizzicato) v violonu, pa te pretrese,

da te 10 pomnoženih orkestrrov z najsilnejšim fortissimo ne more tako. Vmes pa poje pevec — kot samotni potnik v težki vročini, ki miglja v razbeljenem solnčnem žaru. To je čisto naraven odpor proti uničujoči teži Wagnerijskega orkestra, ki s svojo masivnostjo topi petje, da je treba posebnih pevcev-junakov, ki morejo z uspehom nastopati. Tu orkester tvori samo podlago, pestro ozadje, blesteč okvir, instrumenti jako obzirno povedo samo to, česar petje ne more, besedo poglobe, ji dajo barvo, jo očare, jo otemne.

Izkratka: Weingartner se omejuje na najpreprostejša sredstva, tako da včasih deluje pravzaprav samo še z ritmom, n. pr. v čudovito blažem, žalobnem, dramatično morda najbolj učinkovitem pa hkrati pomirjajočem koncu. Le škoda, da se po tem — ne morem reči: izdonevajočem, ampak pojemajočem, ugašajočem koncu v orkestru prikaže debela, neprijetna pika v obliki trizvoka (brez terce), ki mu je zlasti kvinta v klarinetu prevsiljiva. Vsekako naj bi namesto pike stal pomišljaj; morda bi dirigent pridejal še par tihih, tihih ritmičnih udarcev brez končnega akorda, kar bi veliko globlje učinkovalo, zakaj zdaj pravi občut: končano je; tam bi pa domišljija nujno še naprej snovala in s težkim korakom in sočutno dušo romala za mrtvaškim izprevodom. Seveda bi potem moral — logično vsaj — izostati plosk. Zato se mi zdi, kakor da je Weingartner

lel, najdalekosežnejšo krajevno avtonomijo. Prepričan sem, da bi dala svobodna irska republika Ulstru daleko večja pooblastila, nego jih mu ponuja sedanja homerule-bill.

»Kakšno stališče zavzema republikanska vlada nasproti armadi?« — De Valera: »Republikanska armada je ustavno orožje republikanske vlade; njena uporaba je mogoča le v okviru odredb civilne vlade. Njeni častniki so pod nadzorstvom in jih more civilna vlada odstaviti; armada tvori tedaj redno narodno brambno moč.«

Volitev župana v Mariboru.

Maribor, 13. junija. Danes ob 18. uri se je vršila seja novoizvoljenega občinskega sveta mariborskega za izvolitev župana, podžupana in štirih svetovalcev. Starostni predsednik Čech (JSDS) je otvoril sejo s pozdravnim nagovorom, v katerem je poudaril naloge občinskega sveta, zlasti da štiti interese vsega prebivalstva brez razlike narodnosti in strank in da se bori za avtonomne pravice mesta Maribora. Nato je imenoval kot overovatelja seje občinska svetovalec Ivana Klančnika (JSDS) in dr. Leskovarja (SLS), za skrutinatorja volitev pa Ivana Hojnika (JSDS) in Frana Žebota (SLS). Predsednik konstatira, da so navzoči vsi občinski svetovalci razen Mihe Vahtarja (JDS), ki se nahaja na trgovskem potovanju v inozemstvu. Nato prečita predsednik magistratnih uradov zakonske določbe, ki se nanašajo na volitev župana in podžupana. Potem se vrši volitev župana. Oddanih je bilo 39 glasovnic, od katerih je dobil Viktor Grčar (JSDS) 17 glasov, Ivan Roglič (NSS) 9 glasov, dr. Josip Leskovar (SLS) 7 glasov in dr. Vladimir Serneck (JDS) 6 glasov. Ker nihče ni dobil potrebnega števila, se je odredila ponovna volitev, ki je imela nastopni izid: Grčar 17, Roglič 15, Leskovar 7 glasov. Ker absolutna večina še ni bila dosežena, se je vršila ožja volitev med Grčarjem in Rogličem. Grčar je dobil 21 glasov, Roglič 15 glasov, dočim so bile tri glasovnice prazne. Izvoljeni župan Grčar (JSDS) je izjavil, da sprejme izvolitev in da je pripravljen urediti svoje službene razmere tako, kakor predpisuje zakon. (Novoizvoljeni župan je po poklicu učitelj.) Pri volitvi podžupana je bilo oddanih 39 glasov, in sicer je dobil Alojzij Slanovec (JSDS) 17 glasov, Ivan Roglič 16 glasov, dr. Serneck pa 6 glasov. Pri ožji volitvi je dobil Roglič (NSS) 22 glasov, Slanovec 17 glasov.

Nato se je vršila volitev štirih svetovalcev. Za 1. svetovalec je izvoljen dr. Leskovar Josip (SLS) s 33 glasovi. Slanovec (JSDS) in Žebot (SLS) sta dobila po 24 glasov. Zreb je odločil, da je Slanovec 2. svetovalec, Žebot pa 3. svetovalec. Za 4. svetovalec je izvoljen komunist Krajnik z 22 glasovi.

Volitev je bila končana ob pol 8. uri. Demokrati so pri teh volitvah popolnoma pogoreli. Nimajo niti enega svetovalca. Vedno so kričali, da je Maribor ena glavnih demokratskih trdnjav, sedaj pa tak poraz. Vsled tega so demokrati silno poparjeni.

K orlovske slavnosti.

Čast ljubljanskim hišnim posestnikom, ki so vzlic terorizmu liberalne klike razobesili ob priliki proslave 10 letnice šentpeterskega Orla zastave. Pokazali so, da se je Ljubljana oprostila fašistovske more,

hotel skleniti kompromis s poslušavci in igravci, kompromis, ki je kot vsak kompromis dobri strani ponavadi kvaren, škodljiv, na korist pa slabši, manj vredni in važni.

V podrobnosti se ne moremo spuščati. Posebne omenitve se nam zdi vredna eksotična, nekam trda koračnica ob prihodu cesarjevih odposlancev, ali prizor ob Kotarjevi smrti, tisti boleštni, pekoči visoki ton v gosli, ki povzroča, da postane pričakovanje tako silno napeto in grozljivo, da vstaja v možganih mučna bol, kot da hočejo zavreti. Prav tako se nekaj kratov naravnost skrivnostno, usodno glase akordi iz samih praznih sporednih kvint in oktav (zaporedni trizvoki brez terc), kot da iz globine dviga glavo plašna groza. Tako da nas vsaka slika bolj potrjuje v prepričanju, da je tu novo občutje, nov nastroj, lep, gorak, blesteč, s svojo omamnostjo dušeč, pa eksotičen. Ta pot nekam pelje. To je nov korak, ki je namerjen tja, kjer se bo pot novejšje glasbe izpočila v veliki preprostosti. Kakšna bo? Ne vem. Ko bi vedel, bi ne bilo več treba iskati in ne čakati tistega, ki bo prišel in nam jo razodel. Gotovo je, da naša glasba navzlic skrajni preobloženosti, ali pa prav zaradi nje, teži po skrajni preprostosti. Weingartner brez dvoma še ni tisti veliki bodoči mož; pač pa jako odločno, zavestno ali nezavestno hodi po poti, ki vodi od Debussyja preko Puccinija in tovarišev v novo objubljeno deželo. Pa tudi Strauß, Schrecker, Schönberg in

ki je toliko let tlačila ljubljansko prebivalstvo, ter mu zabranjevala svobodno izražanje svojega prepričanja. Ljubljanski trgovci, ki so razobesili zastave in katerim grozi včerajšnji »Slov. Narod« z bojkotom, naj si zapomnijo to kliko, ki jih pozna le tedaj, kadar jih rabi, da jo finančno podpró. Ljubljanski hišni posestniki se bodo spomnili na nesramen napad »Slov. Naroda«, ko jih bodo njihovi sokolski prijatelji moledovali za zastave in tedaj se ne bodo smeli ti vznemirjati, če bodo zastopniki drugih narodov videli sad njihovega terorizma in nestrpnosti.

10 letnica šentpeterskega Orla je vznemirila propadlo liberalno kliko, ki še sedaj ne more pojmiti, da je konec njihovega paševanja in da vstaja Ljubljana kot res kulturno središče vse Slovenije, ne pa samo 2% liberalcev. O orlovski prireditvi poročamo na drugem mestu. Pribijemo samo to, da je stala Ljubljana v soboto in nedeljo pod vtisom te orlovske manifestacije. Posebno še, ker so Ljubljanci, nalagani po liberalnem časopisju, bili mnenja, da ni več Orlov v Sloveniji, da je ves cvet mladine zbran v liberalnem Sokolu. Množica, ki je gledala bakljado, nedeljski spoved in javno telovadbo, je bila naravnost očarana nad sijajnim nastopom orlovskih čet. Zato se danes vsa Ljubljana smeje liberalnemu časopisju, ki hoče s smešenjem zabrisati vtis, ki ga je ta manifestacija napravila na vse ljubljansko prebivalstvo. O telovadnem nastopu samem, ki se je vršil popoldne na Medijatomem dvorišču, pa naj se informira pri onih nepovabljenih sokolskih radovednežih, ki so bili polnoštevilno zbrani na telovadišču mesto, da bi šli med svoje brate v Mengeš ali na Planir pri Štepanji vasi, ali na gozdni piknik, kjer je bila kakor čujemo, udeležba nad vse pičila in kjer je bila splošna jeza nad ljubljanskim prebivalstvom, ki je raje posetilo orlovsko prireditve kakor pa pijančevanje pozno v noč v Štepanji vasi.

Orlovska konjenica, ki je včeraj prvič korporativno nastopila, je napravila na vse gledalce najlepši vtis, posebno so ugajali vrhniški fanfaristi na lepih belih konjih. Ves nastop je pokazal, da ima orlovska organizacija precej dobrih jahačev. Liberalno časopisje je ravno vsled nastopa konjenice posebno razburjeno in ve poročati o nezgodi, ki da se je pripetila zastavonoši, ki pa je izmišljena.

Ljubljansko prebivalstvo je ob priliki orlovske manifestacije pokazalo smisel za dostojnost in oliko. Policija je imela opravka le s 4 izzivalci, katere je poslala v policijske zapore za prevroče sokolsko navdušenje. Značilno je, da je prišel edini živžig, ki ga je bilo slišati, s trga Tabor, kjer je bila zbrana sokolska četa, ki je gledala bakljado.

Politične novice.

Interpelacije naših poslancev. Dr. Korošec je stavil vprašanje na ministra za trgovino in industrijo glede gospodarskih pogajanj z Italijo. Poslanec Pušenjak je interpeliral notranjega ministra glede postopanja političnih uradnikov na Štajerskem, ki so sili izvoljene odbornike SLS, da se izjavijo za pristaše vladnih strank. Zahteval je strogo preiskavo in pa popravno uradne statistike glede občinskih volitev.

Demokrat dr. Kukovec o občinskih volitvah v Sloveniji. Novosadsko »Jedinstvo« priobčuje intervju z ministrom Kukovcem. Ta intervju je pravi vzgled, kako

njih učenci — dasi si zidajo bogato okrašene palače — si jih vendarle zidajo tudi ob tej cesti. Weingartner tudi zato še ni, ker prezira melodično linijo, on deluje le bolj z elementi in sicer harmoničnimi — seveda ne v navadnem harmoničnem pomenu, temveč barveno, tako da ga moramo imenovati impresionista v glasbi. In njegove barve so sijajne, blesteče, gorke, opojne, omamne. Mojster je v instrumentaciji, vidi se mu, da pozna izrazovalne možnosti glasbil do vseh potankosti. Čut za instrumentalni izraz ima silno iztanzan, izčiščen, tako da ne dopušča, da bi se kjerkoli ugnezdil kakršnekoli plevel. Važno je to pred vsem zaradi petja, ki ga njegov orkester nikoli ne prerašča.

Takega se nam Weingartner kaže v tej operi: ne bo sicer še dal značajke novi glasbi, ki nje znanivci že prihajajo, toda vsaj roka ob cesti je, ki kaže smer, morabit celo vodnik od ene postaje do druge, pripraga vsaj preko enega klanca. Izmed pevcev moramo pohvalno omeniti pred vsem g. Drvota, ki se je to pot v svojo vlogo poglabil, dobro pel in tudi res dobro igral. Isto velja o g. Romanovskem, ki smo bili z njim zelo zadovoljni. Tudi zoper gdč. Sterkovo nimamo kar nič, prav tako se je g. Zathe y dobro držal — izvzemši nekoliko nejasno izgovarjavo. Gdč. Thalerjeva je dobro igrala, z njenim petjem se pa v celoti kar ne moremo sprijazniti, dasi se posamezni toni zlasti v falsetu dajo poslušati. — Oprema je bila sijajna; ga Tsune-kon-

je treba delati sebi reklamo, kar pa nas ne zanima ravno preveč, ker poznamo g. Kukovca in njegove zmožnosti prav dobro. Navesti hočemo samo njegovo izjavo o občinskih volitvah v Sloveniji. Na vprašanje: »So-li klerikalci v Sloveniji dobili pri občinskih volitvah večino« je minister dr. Kukovec odgovoril: »Predvsem se mora konstatirati, da se konstituiranje občin ob priliki poslednjih volitev ni vršilo na političnem, temveč na gospodarskem programu. Sigurno pa je to, da so največje občine padle v roke demokratom in drugim naprednim strankam.« To se je upal trditi dr. Kukovec, potem ko so demokrati dobili ne samo po deželi, ampak tudi v njihovi trdnjavi — v Ljubljani, tako temeljito brco, kakor še nikdar prej.

Neodkrita taktika kluba samostojnih seljaka. Poslanci SKS so stavili predlog za razdelitev Slovenije v dve okrožji, kakor smo že poročali. Ko smo pa to izdajstvo nad Slovenijo pokazali v pravi luči, je poslanec SKS padlo srce v hlače in sedaj pošilja komunikacije v liste, da je bil to samo osebni predlog posl. dr. Vošnjaka. Besedilo tega predloga so pa objavili tudi belgrajski listi, dobesečno kakor slovenski demokratski listi, in sicer kot predlog parlamentarnega kluba SKS. Z drugim komunikacijem bi klub samostojnih seljaka rad odvrnil odgovornost od sebe in jo naptil svojemu duševnemu voditelju. Če samostojni ne soglašajo, naj dr. Vošnjak predlog umakne ali pa v klubu izjavi posledice! Česa ne naredi strah pred ljudsko sodbo!

Nadležnega tuca imenuje praški »Lid« srbskega pravoslavnega škofa Dositeja, ki je na Češkem agitiral zoper katoliško cerkev, ki podpira češke odpadniške duhovnike, da rekvirirajo katoliške cerkve ter posvečuje popolnoma nesposobne aike za duhovnike »narodne češke cerkve«. »Lid« pravi, da imajo Čehi sami dovolj takih hujskačev. Kakor znano, dobiva škof Dositej za svojo protikatoliško propagando bogato podporo od belgrajske vlade.

Propadanje laičnih šol na Francoskem. Katoliških zasebnih šol na Francoskem je 12.000. V Parizu je 234 zasebnih katoliških šol, ki stanejo 5 in pol milijona frankov na leto. Eno sedmino — 800.000 frankov — prispeva pariški nadškof, ostalo plačajo vse verniki. Ugled državnih šol v Franciji pada tako rapidno, da je na 1047 državnih šolah samo 5 učencev, a na 2522 samo 5—10! Svobodomiselna učiteljska zveza se je tega dejstva tako preplašila, da je na kongresu 22. prošlega meseca zahtevala, naj vlada izda zakon, da duhovniki ne smejo na zasebnih šolah poučevati kot učitelji in da se otroci ne smejo prevesti iz državnih šol na zasebne. Zahtevali so celo, da se mora duhovnikom kazensko zabraniti vsaka kritika laičnih šol. Vlada pa ni voljna ugoditi željam svobodomiselnega učiteljstva in število državnih šol se dan na dan krči.

Dnevne novice.

Bolezen kralja Petra. Uradni bulletin belgrajske vlade poroča 11. t. m.: Nj. Vel. kralj je zbolel dne 4. t. m. za lobularno pljučnico, to je za vnetjem levega pljučnega krila. Vnetje je potem prešlo drugi dan na del desnega krila pljuč, potem pa na gornji del gornjega krila levih pljuč. Od 7. t. m. so se začeli posamezni deli pljuč čistiti. Dne 9. t. m. so bili na bazah še znaki vnetja. Srce deluje malo

Skuškov a si je s svojo pomočjo stekla veliko zaslug za res lepo uprizoritev, ki je napravila na vse poslušavce najboljši vtis. Škoda le, da se uprava ni potrudila, da bi bila tudi obleka, zlasti ženska res japonska. Zakaj Japonke brez obija (japonskega širokega pasu s pentljo in blazinico na križu) — ki ga nobena iz obeh glavnih pevki ni imela — sploh ni. Prav tako moti vsakogar, kdor je pristno japonsko obleko le enkrat videl, da se obleka takoj pod pasom na široko odpira in se kažejo spodnja oblaci. Dečki bi seveda tudi ne smeli imeti ženskih (rožnatih) oblek ampak moške (pasaste). Gledalcev, ki teh reči ne poznajo, seveda ne moti. — Orkester je bil še malokdaj tako zelo dober; sicer ni bil do cela tak, kot je predpisan, toda kdor tega ni vedel, ni ničesar pogrešal. Ali nam je g. Brezovšek hotel slovo še težje napraviti?

Za tem prečudno nežnim delom je — ne vem kateri zli duh — prinesel »Pieretin pajčolan«, ki je z gnojnimi vilami v neotesani roki navalil na ta dražljivo dehteči sopek nič kaj blago dehtečega ščurkavca. Niti ene srečne misli ni v dramu kot taki, tako da so se preprosti ljudje zgražali nad njeno neumnostjo; poročevavec več kot eno dejanje ni mogel vzdržati, zakaj tudi v glasbi ni bilo niti enega domisleka, da bi človek resnično poslušnil. In »potem je šele neumno, potel!« so mi pravili obiskovalci, ki jim ni bilo žal za »Vaško šolo« in so vzdržali do konca. K.

bolje. Žila je po kakovosti boljše, dihanje hitreje in pojavila se je cianoza sluznic. — Dne 10. t. m.: Stanje v pljučah neizpremenjeno. Od včeraj deluje srce slabše. Žila 84, dihanje 52, ustnice in jezik so bolj modri. Pojavlja se lahka oteklina nog. Temperatura 37, spošno stanje resno. Dne 11. t. m.: Na desni osnovnici se je perkusija zvoka razjasnila, dihanje je še ostro z malim in vlažnim šumom. Na levi osnovnici zadaj je še malo suhih šumov. Ostali deli pljuč so se že očistili. Temperatura 37,2, žila 84, precej močna. Dihanje 45. Ustnice in jezik bolj rdeče barve. Na nogah je še nekoliko oteklin. Splošno stanje bolje. — Drugo poročilo z dne 11. t. m. se glasi: Nj. Vel. kralj se popravlja. Vse komplikacije so odvrnjene. Temperatura normalna.

Tržič. Umrl je 12. t. m. g. Niko Ahačič, fužinar, trgovec in hišni posestnik. Več let j e bil krajni šolski nadzornik. Z njim je legel k večnemu počitku eden najzvestejših pristaev SLS. V onih časih, ko se je šopiril po Tržiču oholi nemški duh in je bilo nevarno se kazati Slovenca, je pokojni Niko s svojim bratom, bivšim županom g. Francetom Ahačič neustraženo dvigal slovensko zastavo in kot narodnjak stal vsikdar na prvem mestu, dasi je bilo treba mnogo junaškega poguma za tak nastop. Da je ostal zvest katoliškim načelom do zadnjega, je umevno. Bil je ves čas član društva sv. Jožefa, ki je razobesilo v znak žalosti črno zastavo na Domu. Zapušča mlado vdovo z dvema nežnima otročičema Cirilo in Metodom. Naj počiva v miru! Preostalim naše iskreno sočutje in sožalje!

I. Belokranjski orlovski tabor. Ministrstvo saobračaja je dovolilo posebni vlak za I. Belokranjski orlovski tabor v Črnomlju dne 19. junija 1921. Vozni red se priobči pravočasno v časopisju.

Nesrečna železniška zveza za Belokranjce. Ravnateljstvo državnih železnic v Zagrebu je z novim voznim redom takorekoč odrezalo Belokranjce od ostalega sveta. V Novem mestu imajo urade, kakor okrajno glavarstvo, davkarjo, okrajno sodišče itd., pa tudi sicer naravno gravitirajo tja. Toda če hočejo v Novo mesto, se morajo odpeljati tja že prejšnji dan in tam prenočiti, ker pride prvi vlak v Novo mesto šele ob 11. dopoldne; nasprotno pa odhaja vlak iz Novega mesta že ob 10. in morajo čakati tam do 9. zvečer. Vlak pa, ki vozi iz Ljubljane v Novo mesto ob 12. uri 46 minut, ostane v Novem mestu. Nasprotno pa vozi vlak iz Novega mesta v Karlovec ob 4. zjutraj, pa je do Bubnarcev — skoro prazen, kakor vlak, ki pride v Novo mesto iz Karlova ob 22. uri 57 min. Od več strani smo prejeli dopise, v katerih se dopisniki čudijo, da okrajno glavarstvo ni nič ukrenilo, da bi se ta neprimerni vozni red spremenil. Na vsak način je nujno potrebno, da se uvedeta zopet vlaka št. 1012 in 1017, ki naj vozita iz Ljubljane do Bubnarcev in nazaj.

Netaktnost brez primere, da se milo izrazimo, je zagrešil kapelnik godbe dravske divizije g. dr. Čerin, ki je že pred meseci zagotovil godbo dravske divizije za proslavo desetletnice šentpeterskega Orla, pa je štiri dni pred slavnostjo godbo odpovedal in jo, kakor slišimo, poslal na sokolsko prireditve v Mengeš in Jesenice. Pomnilno, da tu ne zadene nobena krivda dravske divizije, ampak zgolj dr. Čerina. Ta čin g. kapelnika vojaške godbe je tako nekvalificiran, da je odveč vsaka nadaljna beseda. Dejanje samo pove dovolj!

Smrt rodoljuba. V Šmarjeti pri Velikovu je umrl Boštjan Cikulnik, podom. stari štern, bivši skrbni gospodar lepe Šternove kmetije v Čarčah. Rajnik je bil vse čase zvest steber koroškega slovenstva, pa tudi vrl katoliški značaj. Na »Mir« je bil naročen od njegovega početka do njegovega konca. Ravnotako vse čase zvest Mohorjan. Že prej bolehen ni mogel dolgo preživeti hudega udarca — zmaže nemčurstva nad Jugoslavijo, katere se je bil veselil kot otrok. Bodí mu postavljen s temi vrsticami skromen spomenik!

Poročil se je g. Vekoslav Mežnarič iz Ižakovcev v Prekmurju z gdč. Julijo Preželj iz Železnikov.

Občinske volitve v Višnji gori. Dne 8. t. m. ob 9. uri so se vršile naknadne volitve za župana in svetovalce pod vodstvom g. okrajnega glavarja iz Litije. V občinski odbor je prišlo 5 odbornikov SLS in 5 JDS ter so tako ostali vsi stanoviti za svojo stranko, tako da je nazadnje odločil zreb, ter je bil na veliko veselje izvoljen prejšnji župan Ivan Fugec, zaveden mož naše stranke. Ta izvolitev je JDS tako poparila, posebno Alojzija Turka, ki je med volitvijo vedno ugovarjal in delal zapreke. To so bile namreč druge volitve župana, ker so bile prve ovržene in je bil prvotno izvoljen z zrebom Alojzij Turk, ki je delal nato tak halo po mestu, da so ljudje z glavami majali. Pijača je tekla brezplačno in g. Turk je na to naložil nekaj precej vinjenih fantov iz raznih občin na svoj voz, ki so se s harmoniko, z zastavo in primerno glasno vozili

po mestu. Tu govore zlobni jeziki, da je po takratni izvolitvi Turk sam napisal brzojavko na uredništvo »Sl. Nar.«, da je izvoljen župan napredne stranke in sicer prvi po dolgih 50 letih, tudi poročilo, da je tako napredni župan izvoljen, s pristavkom: častitamo. Ko pa je propadel na celi črti, je zagrozil vpricho okrajnega glavarja, da ne bode nobena seja sklepčna, za kar bo že skrbel. Glavar ga je opomnil, zakaj je kandidiral, ako misli samo zapreke delati, ko tu gre za gospodarstvo občine, ne pa politično nagajanje. Tudi njegovi pristaši so obsojali njegovo početje. Sedaj je že precej JDSarjev prestopilo k raznim drugim strankam.

— Kočevska gimnazija. Prijave za sprejemni izpit v I. razred se sprejemajo 29. in 30. junija od 9. do 12. ure, izpiti pa so 1. julija ob 9. uri. — V jesenskem roku je 11. in 12. sept. čas za prijave, sprejemni izpiti pa so 13. septembra.

— Zveza vdov in sirot za Slovenijo ima pisarno na Poljanskem nasipu št. 10.

— Pozor! Prosim vse one, ki so dobili na ogled knjigo »Oskrba manjnadarjenec«, da isto plačajo po priloženi položnici ali pa knjigo vrnejo »Slomškovi zvezi« na Vič pri Ljubljani!

Štajerske novice.

š Maribor. Včeraj se je pod predsedstvom višjega dež. sod. svetnika Ravniharja pričelo porotno zasedanje. Prva se zagovarjata Ana Kocan in njen sin Julij iz Mallega Središča na prekmursko-madžarski meji. Razprava, ki je bila na vrsti še pri zadnjem zasedanju, pa je bila preložena, bo trajala dva dni. Obtoženca sta na zvit način osleparila dva ogrska Nemca: Franca Schlegla in Štefana Kerna za 99.000 mažarskih kron.

š Nesreča s puško. V Trčovi pri Sv. Petru niže Maribora so p. d. Cvihlovi obirali češnje. Pri tem se je mal deček igral z lovsko puško. To je zapazil 17 letni fant Ribič in dečku izrgal puško, pri čemer se je pa puška sprožila in strel je zadel deklo Marijo Knehl v prsa. Težko ranjeno so prepeljali v mariborsko bolnico.

š Grand hotel v Mariboru. Neke podjetna slovenska družba namerava kupiti hotel »Stadt Wien« v Mariboru in ga tako preurediti, da bo eden največjih in najmodernejših hotelov v Mariboru.

Ljubljanske novice.

lj Za rektorja ljubljanske univerze za štud. leto 1921/22 je senat izbral prof. dr. G. K. a. Teološka fakulteta je izbrala za dekana prof. dr. F. Grivca, juristična prof. dr. M. Dolenc.

lj Krekova prosveta. Zveza uradnic in trg. nast. ima danes zvečer takoj po tečaju svojo sejo.

lj Liberalno zavijanje. »Slov. Narod« je postal »Pondeljku« opasen konkurent. V včerajšnji številki je napisal sledeče: »Telovadba na — zaprtem dvorišču! Ker ne da ljubljanskim Orlom noben človek prostora za javno telovadbo in ker se ti ljudje tudi boje javne kritike, so priredili včeraj telovadbo na zaprtem dvorišču Medijatove hiše na Dunajski cesti, toda pristop so imeli le — povabljeni gostje. Kar je pa še bolj značilno, ni razobesil noben klerikalec državne zastave! Po njih delih jih boste spoznali!« Pod častjo nam je odgovarjati na tako očitno laž. Navajamo samo za vzgled, da naši čitatelji vidijo, kakih sredstev se liberalci poslužujejo v veliki jezi vsled tega, ker je orlovska prireditev tako krasno uspela.

lj Iz XIX. umetnostne razstave. V razstavo je bilo naknadno uvrščenih še osem plaket od Valentina Kosa. Prodana so do zdaj sledeča dela: št. 30 do 69 »Kralj Matjaž« od Fr. Kralja, dvanajst radirank od T. Kralja, št. 187 »Trsatski grad« od Saše Šantela, št. 155 »Mati« od Iv. Napotnika (Nar. galerija), in št. 200 »Učenca« od Fr. Tratnika. Razstava je odprta vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

lj Dramsko gledališče ljubljansko v slovenskih rokah. Deželna vlada za Slovenijo je razpustila društvo »Deutscher Theaterverein«, katero je bilo formalni lastnik ljubljanskega dramskega gledališča. V smislu pravil tega društva je celo društveno premoženje pripadlo Kranjski hranilnici v Ljubljani. S tem je zgradba, katera je bila zamišljena kot »Ein Bollwerk deutscher Kultur«, definitivno prešla v slovenske roke.

lj Zadeva ljubljanske filharmonične družbe pravomočno rešena. Kakor znano, se je vršil v novembru 1919 občni zbor filharmonične družbe, katerega so se vdeležili samo slovenski člani filharmonične družbe, dočim so nemški člani vsi izostali. Izvoljen je bil nov, popolnoma slovenski odbor. Nekateri nemški člani družbe so se pritožili na deželno vlado za Slovenijo, češ da vladni sekvester družbe ni bil opravičen sprejemati slovenske člane ter da nov odbor vsled tega ni pravilno izvoljen. Deželna vlada za Slovenijo je nemški odbor kot neutemeljeno definitivno

no odbila ter vzela izvolitev slovenskega odbora kot pravilno na znanje. Vsled tega sklepa je policijsko ravnateljstvo filharmonični družbi dovolilo, da sme zopet redno poslovati ter je obenem razrešilo sekvestra njegovih poslov. Kakor čujemo, se ima v kratkem vršiti občni zbor družva, kateri bo zlasti imel sklepati o spremembi pravil in pa voliti nov odbor. Že sedaj opozarjamo vse slovenske člane filharmonične družbe, naj se tega zelo važnega občnega zbora zanesljivo udeležijo. Čas in kraj občnega zbora objavimo pravočasno.

lj Sprejem učencev v prvi razred ljubljanskih srednjih šol za šolsko leto 1921-22. Na prvi državni gimnaziji, državni realni, državni realni gimnaziji in državni realni gimnaziji z nemškimi učnim jezikom bo vpisovanje učencev v prvi razred v nedeljo, dne 26. junija 1921 od 8. do pol 12. ure. Učenci naj se priklasio v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter naj prinese s seboj krstni list in obiskovalno spričevalo zadnjega razreda ljudske šole. Zunanji učenci se lahko zglase tudi pisмено. Sprejemne preizkušnje prično v četrtek, dne 30. junija 1921 točno ob 8. uri zjutraj.

lj Na naslov finančne delegacije. Finančno ministrstvo je odredilo, da so železni 20 vinarški novci zopet veljavni. To je uradno razglasila tudi naša finančna delegacija. Na trgu, po prodajalnah itd. sprejemajo in oddajajo železne novce, edino izjemo dela ljubljanski tramvaj. Noben sprevodnik noče vzeti železnega denarja in sicer po naročilu obratnega vodstva. V nedeljo popoldne je na tramvaju, ki vozi na dolenski kolodvor, star mož hotel plačati vozni listek. Med drobižem je imel tudi dva 20 vinarska železna novca. Sprevodnik denarja ni hotel sprejeti. Ko so drugi navzoči poudarjali, da je ta denar zopet v veljavi in da ga mora sprejeti, je sprevodnik ustavil sredi proge tramvaj in stopil na tla, rekoč, da ne bo prej peljal naprej, dokler mož ne plača v drugem denarju ali pa ne zapusti tramvaja. Posredoval je stražnik, pa ni nič pomagal. Sprevodnik je »štrajkal« dalje, mož pa tudi. Končno je mož plačal s poldinarskim bankovcem in tramvaj je peljal naprej. Vprašamo finančno delegacijo: Ali je res, da je v soboto — tako je zatrjeval gori omenjeni sprevodnik — poslalo obratno vodstvo mestne železnice na finančno blagajno železne 20 vinarske novce v zameno, pa jih blagajna ni hotela sprejeti? V interesu javnosti prosim tozadevnega pojasnila.

lj Udruženje gledaliških igralcev nam poroča: Dne 2, 3, 4 in 5. julija se vrši v Ljubljani 3. kongres Udruženja gledaliških igralcev SHS. Ob tej priliki posetijo ljubljano delegatje te stroke iz cele države. Prirejale se bodo razne gledališke predstave, v katerih bodo nastopali kot gostje prvi jugoslovanski umetniki. V čast gostom pa bomo poleg drugega priredili vrtno veselico z zanimivim vspeodom. Prosim slavno občinstvo, da nam bo ob tej priliki naklonjeno ter s tem dokaže, da znamo Slovenci ceniti umetnost. Obračamo se pa v prvi vrsti na vsa narodna društva, da upoštevajo našo prireditev s tem, da tekmo določenih dni ne prirejajo veselice. O kongresu poročamo natančneje prihodnje dni.

Katoliški vestnik.

c II. Marijna kongregacija (gospodičen) pri čč. Uršulinkah. Duhovne vaje se prično v sredo dne 15. t. m. zvečer ob pol 7. uri v kapelici Alojzijevejša na Poljanski cesti. V četrtek in petek govori zjutraj ob 6. uri s sv. mašo, zvečer ob pol 7. uri. V soboto zjutraj sklep in skupno sv. obhajilo. Udeležba obligatna.

Orlovski vestnik.

Za udeležence I. belokranjskega tabora v Črnomlju 19. junija, ki bi radi prenočili v Ljubljani, bo pripravljeno. Sproče naj takoj število moških in žensk, da se pravočasno pripravi.

Najnovejša poročila.

ZA AVTONOMIJO SLOVAŠKE.

Praga, 13. junija. (Izv.) Slovaški poslanec Juriga je predložil zakonski načrt za popolno avtonomijo Slovaške. Poslanec Juriga zahteva, da mora do leta 1924 stopiti ta zakon v veljavo.

JUGOSLOVANSKI KLUB.

Belgrad, 13. junija. (Izv.) Jugoslovanski klub je imel danes cel dan sejo, na kateri se je razpravljalo o postopanju kluba v razpravi o upravni razdelitvi države.

NOVA AKCIJA DR. TRUMBIČA.

Belgrad, 13. junija. »Večer« doznava, da je dr. Trumbić začel novo akcijo, da bi se prišlo do sporazuma z vsemi hrvaškimi in slovenskimi strankami. To misli izvesti s pomočjo Zemljoradniškega kluba, ki naj bi izvršil presijo na vlado v vprašanju razdelitve države na oblasti.

SEJA KONSTITUANTE.

Belgrad, 13. junija. (Izv.) Današnja dopoldnarska seja konstituante se je pričela ob pol 10. uri. Pred dnevnim redom je radikalec Jovan Čirković vprašal predsed-

nika, zakaj ne ustavi dnevnic poslancem Narodnega kluba, ki ne hodijo k sejam. Predsednik dr. Ribar je rekel, da bo to ukrenil. Nato se je pričela razprava o ustavi. Govorili so republikanec Gjonović, dr. Hohnjec, ki se je potegoval za žensko volivno pravico, zemljoradnik Vojoslav Lazić in narodni socialist Deržič. Popoldne so govorili Triša Popadić, Marko Trifković in še nekaj drugih poslancev.

RAZPRAVA PROTI DR. ŠUFLAJU.

Zagreb, 13. junija. Danes se je nadaljevala razprava proti dr. Šuflaju in dr. Prošnja obtožencev za odklonitev senata je bila zavržena. Takoj se je začela čitati obtožnica. Razprava se je ob 12. uri prekinila in se bo nadaljevala jutri ob 8. uri.

BOJI V SLEZIJI KONČANI.

Varšava, 13. junija. (Brezzič.) Včera je bilo povsod ustavljene sovražnosti med nemškimi oddelki in gornješleskimi uporniki. Razen neznanega streljanja med patrolami vlada povsod mir. Medzavezniške čete nadaljujejo zasedanjem nevtralnega pasu.

Varšava, 13. junija. (Brezzič.) Italijanski polkovnik Peseng je bil imenovan za načelnika policije v Gornji Sleziiji.

BOLJŠEVIŠKI DOGOVOR Z ANGORSKO VLADO.

Varšava, 13. junija. (Brezzič.) Boljševiki so v Baku podpisali vojaški dogovor z kemalisti. Sovjetska Rusija je obvezana k vojaški pomoči zoper Armenijo in Grčijo. Rusija prevzame tudi prehranjevanje in oskrbovanje kemalistične vojske.

ITALIJANSKA ZBORNICA.

Rim, 12. junija. (DKU) Listi vobče odobravajo prestolni govor. Vsi listi beležijo medklic tržaškega fašista Giunte: »Doli z Avstrijo!« pri klicu imena Toggenburg. Slovani in Nemci so podali zaoblubo italijanski. Kakor javlja »Piccolo«, je Toggenburg Giunti zaradi njegovega klica poslal svoje priče.

KONEC URADNIŠKE STAVKE V ITALIJI.

Rim, 13. junija. (DKU) Stavkovni odbor državnih uradnikov je sklenil, da začne zopet z rednim delom in da predložijo ureditev med uradniki in vlado spornih vprašanj parlamentu.

BORZA.

Zagreb, 13. junija. Devize: Berlin 212 do 213. Italija, izplačilo 709—712, ček 706—0, London 542—0, Newyork, kabel 145—145.75, ček 143—0, Pariz 1148—1155, Praga 200—201, Dunaj 22.20—22.25, Budimpešta 58—58.50. Valute: Dolarji 141.50 do 143, avstrijske krone 23—0, carski rublji 30—35, francoski franki 0—1140, napoleonidori 458—461, nemške marke 214—215, rumunski lei 223—225, italijanske lire 703—0, češkoslovaške krone 196 do 202.

Ljubljanska porota.

RODBINSK ADRAMA.

Danes ob 9. uri dopoldne je bil pred ljubljanskim porotnim sodiščem zaključen zadnji akt rodbinske drame, ki se je bila na pepelnico jutro po neki pustni veselici okoli treh zjutraj odigrala na stanovanju Ivana Verhunca na Sv. Petra nasipu št. 53. Zena Emilija Verhunc je v strastnem prepiru ustrelila svojega moža, ki se je takoj mrtev zgrudil na tla. Emilija se je morala pred poroto zagovarjati zaradi uboja. Razpravo je vodil predsednik deželnega sodišča dr. O. Papež, obtožbo je zastopal državni pravnik Trenz, zagovornik dr. Viljem Krečič.

Nekatero zanimivosti obtožnice.

Emilija Verhunc, rojena Pavlovič, je bila 11. decembra 1891 rojena v Duksu na Češkem. Zakonska Ivan in Emilija Verhunc sta v noči 21. januarja 1921 prišla od neke veselice okoli treh zjutraj v svoje stanovanje. Že med potjo, na tudi medtem, ko sta se slačila, prišlo je med njima do prepira, ki je končal s tem, da se je Ivan Verhunc, zadet od kroglje iz samokresa, zgrudil na tla in na mestu mrtev obležal. Kroglja ga je zadela v levo senco, prodrla možgane in obličja v glavi. Takojšnja smrt na otrnjenju možgan je bila neizogibna, odveč bi bila vsaka, tudi hipna zdravniška pomoč. Zena pravi, da ona ni kriva moževe smrti.

Zakon sta sklenila leta 1912, na Kranjskem. Seznanila sta se pa že preje v nemških rudnikih na Westfalskem in imela ljubavno razmerje. Imata troje otrok: prvi izven zakona, druga dva v zakonu rojena. Zakon je bil nesrečen, nista se razumela. Mož ni imel zaupanja v zakonsko zvestobo svoje žene in je je grenil življenje z več ali manj neosnovanimi očitki. Prišlo je mnogokrat do prepira in pretepa. Leta 1918. je nobraza skrivaj svoje otroke in nabežnila v Nemčijo. Sama je s trdim delom preživljala sebe in svoje otroke. Mož je ni ničesar poslal. Koj ob njenem odhodu je vzel mož Ivan Verhunc k sebi natakario Antonijo Zontar in ž nio živel kakor mož in žena. Pečal se je prekopovanjem poljskih pridelkov, podletje je dobro vspevalo. S priležnostjo je imel enega otroka, krščenegega na ime Janez. Deloma na prigovarjanje svojih prijateljev, deloma ker se mu je tožilo po svojih otrokih, je pisal leta 1920, onetovano svoj soproci, da naj pride nazaj.

Prišla je res, in sicer nenadoma koncem novembra 1920. Zontar je morala takoj ostaviti stanovanje svojega ljubimca in žena z otroci in z materjo so se zopet ustanovili pri možu v njegovem stanovanju na Senteterškem nasipu št. 53. Toda pričakovani mir in sporazum med zakonskima je trajal le nekaj dni, potem se je na ponavljala stara igra: očitki, žalitve in pretepa.

Pripomniti je, da je bil raniki na zunanji veseliak prve vrste, zato pa tudi priljubljen med svojimi vinskih bratci, dolžnosti zakonske zvestobe ni poznal. Ženskemu spolu je bil zelo naklonjen, sam pa skrajno ljubosumen in zato doma tudi nasilen in surov proti ženi. Ona je dobra gospodinja, skrbna mati, pa silno iezne narave in če jo kdo žali, ne pozna njena strast, se maščevati, nobene meje, pri tem je tudi zelo energična. Ni čudno, če je tudi kritično jutro vsled neosnovanih očitkov od strani moža vzplamtela v njej leza in sovražstvo proti niemu in da je v tem duševnem stanju sešla po morilnem orožju in možu končala življenje. Po deianju je odšla k Cirilu in Hel. Tomšič. K tema osebama — s katerima je bila skupaj na veselici — se je koji po izvršenem dogodku zatekla obdolženka.

Na njih vprašanje, kaj da je, je odgovorila: »Janez je mrtev!« in na daljše vprašanje, kako je vendar to mogoče, jim je odgovorila: »Mož mi je rekel, da hode mene in moje otroke spodil in Tončka nazaj vzel: zato sem ga ustrelila.«

Ko je potem še isto jutro policijski nadzornik Vinko Ločar v navzočnosti nadstražnika Gregorja Roglija obdolženko zaslišal, mu je obdolženka dogodek povedala tako: »Prišli smo iz plesa, doma sva se nekaj kregala, mož me je sunil v prsa. Nato sem jaz stopila k nočni omarici, vzela iz nje revolver, namerila proti možu in počilo je. Mož se je zvrnil, potem pa ni več ne vem.«

K temu pride še, da je strel bil oddan v vodoravni smeri proti levem sencu usmrčenege. Ako bi se bil revolver pri rovanju, ko mu je obdolženka baie roko precej globoko dol potegnila, sprožil, morala bi rana pač imeti drugo smer, poševno ali navpično proti telesu, ne pa naravnost v senco.

Zagovor obtoženke.

Po prečitani obtožnici predsednik dr. Papež: »Ali se čutite krivo!« Obtoženka: »Ne! Nisem imela namer!« Obtoženka je nato naslikala podrobno rodbinske razmere. Nie oče je bil rudar v rudnikih na Westfalskem. Tam v Horstu se je seznanila tudi z Ivanom Verhuncem, tedanjim rudarjem; opisala je zakonsko življenje prvih let na Kranjskem. »Vedno je bil prepir in pretep, posebno v Medvodah. Med vojno je bil name grdo ljubosumen. Ker nisem mogla več prenašati, sem mu l. 1918. ušla na Nemško k materi. Vzela sem s seboi otroke. Delala sem v rudniku težka dela in sem imela 55 mark na dan. Mož mi je večkrat disal, naj pridem domov. Zelasila sem se koncem leta 1920.«

Usodni ples izvoščekov.

Predsednik: »Kako je bilo usodnega dne?« Obtoženka je začela lahko govoriti: »Okoli sedmih zvečer je prišel domov in potem sva se odpravila na ples izvoščekov v Tivoliju. Mož je hotel vzeti s seboi samokres iz omarice. Rekla sem mu: »Ne jemli ga s seboi!« Dal ga je zopet v omarico. Na veselici je bila nas večja družba. Mož se je obnašal dostojno. Plesala sem tudi z njim. Bil je dobre volje. Proti koncu je bil mal prepir. Ob treh zjutraj smo odšli domov. Doma je bil prepir. Govoril je o Tončki. Otroci so spali. Prepir je bil vedno hušji. Rekel mi je: »Ti, kar tiho bodi, če ne ti bom vrat zavil!« Hodil je po sobi gori in doli, vsedel se na posteljo in vedno govoril o Tončki. Vstal je, odrl predal in vzel samokres. Vzkljnila sem mu: »Daj samokres iz rok!« Segla sem po samokresu. Ruvala sva se po sobi. Prišla sem za samokres z obema rokama. Ne vem, kako je prišlo. V trenutku se je sprožil petelin. Samokres sem vrгла na tla. Mož se je zgrudil. Zagledala sem kri... Zbežala sem ven v temo. Sama ne vem, kako je do tega prišlo... Prišla sem k Tomšičevim in rekla: »Janeza sem ustrelila!« Videla sem le rdečo kri...«

Mnenie sodnih izvedencev.

Sodni zdravnik dr. Tičar je kratko opisal smer kroglje. Kroglja je šla skozi levo senco, možgane in se ustavila ob desni zatilniški kosti. Smer strela je bila vodoravna. Smrt je takoj nastopila. Predsednik dr. Papež je iz predložil zagovor obtoženke, dr. Tičar je izjavil: »Izključeno ni!« — Slično glaseče mnenie je podal dr. E. Maver.

Izpovedbe prič.

Priča Ana Salmič je izpovedala o prvih dogodkih neposredno po groznem dejanju. Bila je z Verhuncemvimi tudi na veselici. Zadnji trenotek so naročili 15 litrov vina. Pripovedovala je, kako je Emilija po deianju prišla k Tomšičevim in k njim. Ona jo je vprašala: »Gospaf Za božjo voljo, ali ste res ustrelili moža?« Odgovorila je: »Res!« Ko so se v sobo vrnili, je obtoženka takoj omedlela. Glede značaja ranikega je pristavila: »Fest fant je bil. Zabaven in vesel!«

Enako je izpovedal sodni uradnik Anton Salmič. Priča Ciril Tomšič je povedal, kako je Verhuncova prišla k njim in govorila: »Janez je mrtev. Ustrelila sem ga!« Rekel ji je: »Saj ni mogoče!« Priče Helena Tomšič, okol. nadzornik Vinko Ločar in nadstražnik so pripovedovali, kakšni prizori so bili na domu po tragičnem deianju. Verhuncova je bila vsa prepadena. Nadzornik Jože Habe je obširno pojasnil vse vtise, ki jih je nani napravila obtoženka. Ni se vedla ničesar spominjati.

Priča Cerne in ostale so podale sliko in značaj Ivana Verhunca. Bil je veseliak in humorist. Ljubil je harmoniko. Priča Antonija Zontar, slabotno dekle, je izpovedala na kratko o svojem ljubavnem razmerju. Vodila je ranikemu skupno gospodarstvo.

Porotnikom je bilo po končanem dokaznem postopanju stavljeno eno samo vprašanje: glede krivde uboja.

Državni pravnik dvor. svetnik Trenz je povdarjal, da je današnji slučaj najboljši zled, kam zanelie človeka slepa strast, ki je postavila na zatoženo klop pošteno in skrajno skrbno mater in gospodinjico.

Zagovornik dr. Krečič je v temperamentnem zagovoru plediral za oprostitev. Drastično je demonstriral porotnikom možnost, da se je samokres sprožil med ruvanjem. Predsednik je bil v svojem reasumeju kratek in obiek-tiven.

Oprostilna sodba.

Porotniki so vprašanje krivde uboja zanikali z večino glasov, in sicer 8 »ne«, 4 »da«. Senatni predsednik je nato razglasil oprostilno sodbo.

Občinstvo je sodbo sprejelo z iskrenim odobravanjem. Nestrono je izida na hodniku pred porotno dvorano pričakovala 72letna, sivolasa mati z dvema sinčkoma. Mlada dečka sta venomer govorila: »Kje je mamica? Brez mamice ne dremo domov!« Pretresliv je bil prizor, ko je hči toplo poljubila svojo mater, ko je mlada mati prilivla k sebi svoja sinčka z vso materinsko ljubeznostjo...

Kapital: K 20,000,000.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezerve okrog K 6,000,000.

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1

IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE

DENARNE VLOGE — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR — AKREDITIVI — BORZA

Sprejme se za takojšnji nastop priletna pametna in ženska, katera bi za družinsko postena žino 3 oseb kuhala in sploh vse gospodinjstvo vodila in se razumela tudi na vrtna dela. Ta dela lahko katera starejša oseba opravi. Naslov pove iz prijaznosti uprava Slovenca pod št. 2014.

Spretna pletilka se takoj sprejme. Haring, Ljubljana Crevljarska ul. 4.

Dva čevljarjska pomočnika, dobra delavca, sprejme takoj Gregor Loboda čevljarjski mojster na Glincah št. 207.

Zdravnik išče zanesljivo in pošteno strežnico za 1 in pol ure dopoldne. — Naslov pri upravi lista pod št. 2078.

Kočijo novo, na pol pokrito, za enega konja, tri navadne vozove in prsno opremo jako fino za par konj prodaja po ugodni ceni: Pavel Sedelj, mlinar na Javorniku.

Pritlična hiša
se prodaja z gospodarskim poslopjem ter vrtom v Ljubljanskem predmestju. Naslov pove uprava lista pod št. 2067.

Prodaja se šivalni stroj (Singer) lestenec za električno luč, omare, železna postelja, obleka, štedilnik za petrolej (Kronprinz) otroške igrače in razno pohištvo. Knafljeva ulica št. 10 pod streho od 3—6 popoldne.

Stikanje in šlinganje po najnižjih cenah izdelujem, lepo fino in hitro ter, se priporočam damam in gospodičnam Anica Lipovšek, Vevče 23. p. D. M. Polje.

Ženitna ponudba!
39 letni, trgovsko izobražen mladenič, z dobro službo in nekaj premoženjem, se želi takoj poročiti z gospico ali vdovo brez otrok primerne starosti. Biti mora nekoliko izobražena in vajena gospodinjstva. Na denar se ne gleda, pač pa na dobro srce in pridne roke. Le resne ponudbe se prosijo na naslov »Zvestoba«, Jesenice-Fuzine št. 152, Gorenjsko.

Za 16 l. dijaka se išče za bodoče šol. leto **stanovanje s hrano** pri boljši rodbini, M. Poženel trgovina Jesenice-Fuzine.

Vabilo**redni občni zbor**

Slovenske Socialne Matice, r. z. o. z. ki se bo vršil dne 28. junija t. l. ob 4. uri popoldne v prostorih Slovenske Matice na Kongresnem trgu št. 7 v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo upravn. sveta in nadzorstva.
2. Potrdilo letnih računov.
3. Volitev upravn. sveta in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Če bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem kraju in z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki bo sklepal pri vsakem številu.

V Ljubljani, dne 11. junija 1921.
Upravni svet.

Vojaški efekti

iz ameriške stvarne demobilizacije, na Dunaju tranzito vskladiščeni, se prodajo ali se iščejo zanesljive, solidne tverke za prevzete konsignacij, skladišč. Dopise pod: Gustav Menkes, Export, Graz, Keesgasse 9.

Večja množina

pesnih sadik

je naprodaj pri oskrbništvu Graščine Kodoljevo, p. Moste.

Stenice

in vso zalogo uničuje zanesljivo in brzo samo

„Mortin“

tinktura.
Poskusna steklenica K 15.—
politerska steklenica K 60.—
enoliterska steklenica K 100.—
Predprodajalci popust.
M. JÜNKER, Petrinjska ul. 3. Zagreb.

Naprodaj v Mariboru.

TOVARNA

mesnatih izdelkov

s kompletno opremo in koncesijo za izvoz v inozemstvo. Pojasnila daje prometna pisarna K. Troha Maribor Slovenska ul. 2.

POZOR BEGUNCI!

izseljenci i. t. d. Zamenjam ali prodam v Ljubljani: klavir, pianino, harmonij, lepo pohištvo, deske in mizararsko orodje. IV. KACIN, izdelovatelj harmonijev, orgel.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sočutja ob boleznih in prerani smrti naše nepozabne hčerke in sestre

Štefanije

izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo za častno spremstvo na zadnji poti pokojne slavnemu ravnateljstvu, profesorskemu zboru ter gdč. gojenkam učiteljskega in sploh vsem udeležencem, dalje gg. učiteljskičnikom za lepe žalostinke in njeni gdč. součenki za gniljivi govor ob odprtem grobu. Prav prisrčna hvala tudi za darove prekrasnih vencev in sopkov ter drugih daril v počaščenje njenega spomina. Vsi ti mnogobrojni dokazi odkritosrčnega sočutja nam lajšajo prenašati nenadomestljivo izgubo.

Ing. Ivan Sbrizaj z rodbino.

ZAHVALA.

Povodom dolgotrajne bolezni, smrti in pogreba mojega iskreno ljubljenega sina

Elbin pl. Schollmayer-Lichtenberg

smo, moja rodbina in jaz, dobili toliko dokazov iskrenega blagohotnega sočutja, da nam ni mogoče se zahvaliti vsakemu posebej. Zahvaljujemo se toraj tem potom vsem iz prav hvaležnega srca. Kočavas, pošta Staritrq pri Rakeku, 10. junija 1921.

Rodbina Schollmayer-Lichtenberg.

Krajni šolski svet v Trzliču naznanja tužno vest, da je Vsemogočni odpoklical v boljšo večnost dne 12. t. m. po dolgi mučni boleznih gospoda

Niko Ahačič

krajnega šol. nadzornika, tužinarja i. t. d.

Pogreb pokojnega bo v torek ob 11. uri. Priporoča se v pobožno molitev.

J. Potokar, t. č. predsednik.

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sombor, Split. Ekspozitura: Bled.

Vabilo na subskripcijo delnic tretje emisije.

Vsled sklepa občnega zbora, da se zviša delniška glavnica

od 8,000.000 na 24,000.000 kron z izdajo novih delnic v nominalni vrednosti 16,000.000 kron

se daje na javno subskripcijo

40.000 (štiridesettisoč) delnic po 400 kron nominalne vrednosti

pod nastopnimi pogoji:

1. Kurz nove emisije je K 520— tel quel za optirane in neoptirane delnice.
2. Dosedanji delničarji imajo predpravo, da prevzamejo vse delnice tretje emisije in zato se jim nudita za eno delnico prve ali druge emisije dve delnici tretje emisije po kurzu K 520— tel quel.
3. Ev. neoptirane delnice bo razdelil upravni svet med one podpisovalce, ki nimajo pravice opcije.
4. Subskripcijska mesta so:

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Podružnice Zadružne gospodarske banke v Djakovem, Mariboru, Somboru in Splitu ter ekspozitura na Bledu.

Sveopća zanatlijska banka d. d. v Zagrebu in njena podružnica v Karlovcu.

5. Subskripcija traja od 1. junija do incl. 30. junija 1921.
6. Subskribent mora izkupilo za podpisane delnice pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bi prihajala v ozir.
7. Dosedanji delničarji, ki hočejo uveljaviti svojo opsijsko pravico, morajo predložiti pri prijavi ali originalne delnice ali začasna potrdila o dodelitvi delnic 1. oz. 2. emisije.
8. Dodelitev delnic po končani subskripciji si popolnoma pridržuje upravni svet.
9. Nove delnice so deležne dividende od 1. julija 1921 in opremljene s kuponom za pol leta od 1. julija do 31. decembra 1921.
10. Vsakemu subskribentu bo izdala Zadružna gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil originalne delnice ali začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Začasna potrdila se kasneje zamenjajo za originalne delnice.
11. Subskribentom, katerim se niso mogle dodeliti delnice ali ne v subskribirani višini, se vrne tozadevni znesek, oz. prebitek 15. julija 1921.
12. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

V Ljubljani, meseca maja 1921.

Upravni svet Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani.